

Három és fél évtized

Harmincöt esztendő telt el felszabadulásunk óta. Nagy idő, olyannyira nagy, hogy e nap megünneplésének — mondhatni — ez idő alatt már kialakult a módja, s gyülemlik a hagyománya is. Erdemes volna ebben a vonatkozásban felmérni, mikor hogyan ünnepeltük felszabadulásunk napját, milyen jelszavak, minő feladatok, miféle elvárások, nekigyürközések, győzelmek vagy gondok jegyében? Akár-milyen következtetésekre is jutna a részletek dolgában egy ilyen visszatekintés, alapvető megállapítása az lenne, hogy nálunk a nyár nem uborkaszézon, augusztusi ünnepünk köszöntése nem áll csupán patetikus szónoklatokból, felvonulásokból, hanem a mi ünneplésünk alapja a kemény munka. Ez az évforduló önvizsgálatra kötelez, és feladatvázolásra, munkavállalásra és figyelmes előretekintésre. Ha mégis van különbség a különböző időszakok ünneplése között — s van is, nyilvánvalóan —, az abban nyilvánul meg, hogy mikor mit tudtunk eredményként felmutatni, jövőbetekintésünk pedig minek a vállalását tartotta lehetségesnek, ésszerűnek, elérhetőnek.

A 35. évfordulón felmutatható eredményekre méltán lehetünk büszkéek. Ugyanakkor az is jellemző, hogy mire serken föl a nép, az ország ez alkalommal, milyen jövőalakítás távlataira figyel, és — az élethez ez is hozzátartozik — milyen gondok, hiányosságok, elégtelenségek, ferdeségek felszámolását tűzi ki célul.

Az elmúlt hónapban jelentős események, tanácskozások résztvevői, szemtanúi, figyelmes végighallgatói lehettünk. Együttes ülést tartott a Román Kommunista Párt Központi Bizottsága és Románia Legfelső Gazdasági és Társadalmi Fejlesztési Tanácsa, sor került a Nagynemzetgyűlés ülészakára, s összehívták a Dolgozók Országos Tanácsának teljes ülését is.

Ezek a tanácskozások, ülészakák igen jelentős eredményekről számolhattak be, nagy fontosságú kérdéseket vitattak meg, nem kis gondokat tártak fel, s olyan közeli meg távlati terveket dolgoztak ki vagy vázoltak fel, amelyek évtizedekre, sőt a következő évezredbe átnyúlóan is megszabják a tennivalókat, s dolgot adnak még az unokáinknak is.

Nincs helyünk valamennyi határozat, beszéd, tervezet és bejelentés részletes elemzésére, csupán arra mutatunk rá, hogy valamennyi új törvényerejű rendelet, intézkedés hiszen jelzi, mekkora utat tettünk meg három és fél évtized alatt, milyen kitartó munkát végeztünk, de főleg azt, hogy szocialista rendszerünk és dolgozó népünk a párt vezetésével helyes úton járt, a szabadság nyújtotta lehetőségekkel élni tudott, s az ország erőforrásait, anyagi és emberi adottságait messzemenően értékesítette.

Az eredmények közül mindenekelőtt azt domborítsuk ki, amelyet a Dolgozók Országos Tanácsának plénuma határozatban foglalt össze „az életszínvonal növelésére kijelölt program teljesítéséről az 1976—1980 közti időszakban“.

Jelentős teljesítményekről, számottevő sikerekről van szó. Hadd beszéljenek a számok:

„A legfőbb eredmények a következők:

a) A javadalmazásemelés első szakasza 1978. június elsején, az eredetileg előirányzott határidőnél három hónappal hamarabb fejeződött be, s így a dolgozók több mint kétfélmilliárd lejnyi többletjövedelemben részesültek. Ugyanakkor 1977. július 1-től kezdődően megszűnt a jövedelemadó, a dolgozók a nettó javadalmazást kapják kézhez, a jövedelemadót a szocialista egységek fizetik.

Az első szakaszban a munkások tarifáris javadalmazását 17,3 százalékkal, a többi személyzetét 15,7 százalékkal emelték. [...] A minimális tarifáris javadalmazás az 1975. évi 1114 lejről 1978-ban 1290 lejre emelkedett, az átlagos, névleges nettó javadalmazás 1978-ban 2011 lej volt.“

Még folytathatók az idézést, a lényeg az, hogy az előirányzathoz képest hamarabb és jelentősen nőtt a lakosság jövedelme az elmúlt években. Minthogy pedig a termelés ugyancsak túlhaladta az előirányzatot, lehetőség nyílt arra, hogy az idén újra többletjövedelemhez jusson az ország népe, s az életszínvonal emelését célzó intézkedéseket a tervezettnél hamarabb meghozzuk. Ebben a szellemben kezdődött meg a fizetések, nyugdíjak, népjóléti juttatások emelése már 1979. augusztus 1-től, és a tervidőszak végéig, azaz 1980. december 1-ig bezárólag minden szakma, iparág, foglalkozás és társadalmi réteg megkapja javadalmazása emelését. A nemzetközi és hazai gazdasági viszonyoknak megfelelően természetes, hogy mindenekelőtt a bányaiipar, az energetika, a különféle nyersanyag-előállító ágazatok, valamint a kohászat és a gépgyártás dolgozói részesülnek jelentős javadalmazás-

emelésben, amely bizonyos kategóriáknál eléri a 15,9 százalékot. Megemlítendő azonban, hogy a textilipar is már szeptembertől részesül 13,6 százalékos emelésben, az mtsz-tagok javadalma pedig ebben az időszakban közel egyharmadával fog emelkedni — beleértve a szövetkezetben és a háztájiban végzett munka után járó jövedelmet egyaránt.

A jövedelem növekedésével párhuzamosan gazdagodni fog a lakosság rendelkezésére álló arúmennyiség és -választék. Erre vonatkozóan a Határozat többek között a következőket szögezi le:

„Az állami szocialista kereskedelem, a szövetkezetek által és az élelmiszeriparokon forgalomba hozott áru 1980-ban biztosítani fogja az egy lakosra jutó fogyasztás jelentős növekedését a legfőbb élelmiszercikkekből, valamint a tartós fogyasztási javak forgalmazásának növekedését. Ily módon az 1950-es évhez képest az egy főre számított fogyasztás húsból 3,7-szer, tejből 2-szer, cukorból és édesipari termékekből 4,3-szer, zöldségfélékből készült termékekből 2,1-szer lesz nagyobb.”

Nicolae Ceaușescu elvtárs erre vonatkozóan a következőket mondotta:

„Az ötéves terv életszínvonal-emelési előirányzatait lényegében véve három esztendő alatt megvalósíthatjuk, és a tervidőszak viszonylatában a jövedelmek több mint 32 százalékos növekedését biztosíthatjuk annak következtében, hogy a dolgozók minden tevékenységi szektorban eltökélten munkálkodnak.”

Erdemes e megállapítás utolsó részére fölfigyelnünk: az elért eredmények csakis öntudatosan végzett munka nyomán születhettek meg; ami annál inkább hangsúlyozandó, minthogy rendkívül kiélezett nemzetközi gazdasági viszonyok közepette dolgozunk. Ismeretes, hogy az 1973-ban kirobott olajválság, majd a nyomában elharapózó nemzetközi pénzhígulás, az olaj árának emelkedésével párhuzamosan bekövetkezett általános nyersanyagár-emelkedés, mindenféle fűtőanyagoknak és energiahordozónak a drágulása rengeteg gondot okozott itthon a termelésben éppen úgy, mint külkereskedelmi kapcsolatainkban. Amikor tehát közeli és távolabbi feladatainkat az említett tanácskozások felvázolták, mindenekelőtt az energia-gondokkal, a nyersanyagok előteremtésével foglalkoztak. Közeli feladataink közé tartozik a meglévő olajmezők, gázlelőhelyek, szénbányák jobb kiaknázása, a megtermelt olajjal, szénnel, gázzal, villannyal való korszerűbb, ésszerűbb, takarékos gazdálkodás, távlati terveink viszont messzebb tekintő, mondhatni merészebb célkitűzéseket tartalmaznak. Gondos geológiai fölmérések szerint az ismert olajmezők, szénmedencék jobb kiaknázás révén többet adhatnak, de újabb tartalékokat és forrásokat is feltárhatunk, s evégett a földtani kutatásokat fokozott mértékben kell támogatni. A realista gazdasági irányzat felülkerekedésére vall az a tény is, hogy a későbbiekben iparfejlesztésünket módosítjuk abban az értelemben, hogy a fölöttebb energiagényes és sok nyersanyagot követelő iparágakkal szemben a csekélyebb tüzelőanyagot fogyasztó termékek gyártását szorgalmazzuk majd. Ennek arányában már a közeli években csökkenteni fogjuk az olajbehozattal, a későbbiekben pedig teljesen megszüntetjük.

„Abból a szükségességből kell kiindulnunk — hangoztatta pártunk főttkára —, hogy Románia a következő évtizedben az energia és tüzelőanyag szempontjából legyen független, függetlenítse magát az ilyen természetű behozattól. Ez egyik alapvető célkitűzés 1990-ig.”

Ugyancsak a nagyvilág gazdasági viszonyai és a belföldi helyzet kölcsönös összefüggésének rendszerében kap nagy jelentőséget a mezőgazdasági termelés fokozása. A földművelés és az állattenyésztés nemcsak az élelmiszertermelés alapja, de jelentős nyersanyagszállító is az ipar számára; fejlett mezőgazdaság nélkül nincs magas életszínvonal, s az ipar bizonyos ágai is lemaradnak. Külkereskedelmünk és általában pénzügyi egyensúlyunk is hiányt szenved, ha a mezőgazdaság nem zárkózik fel a fejlődés általános üteméhez, hiszen — hogy a kérdésnek csak egyik vonatkozását említsük — a világpiacon az élelmiszerek és a mezőgazdasági eredetű nyersanyagok a legkelendőbb árucikkek közé tartoznak, és áruk emelkedésben van.

Ismeretes, hogy nemrég létrejöttek az agráripari tanácsok; ezek a szervek jó keretet biztosítanak a termelés emelésére, megfelelő szervezetet az ipari és a mezőgazdasági ágazat munkájának összehangolására, az állami és a szövetkezeti szektor, valamint a háztáji termelés gondjainak együttes megoldására, korszerűbb, valóban nagyüzemi munka kialakítására. A takarékoság azonban ezen a téren is alapvető követelmény, s különösen a termőföld romlását, a szántóterületek csökkentését, a földpazarlást kell megszüntetnünk, sőt az összes tartalékok feltárása, a lehetőségek kiaknázása révén még növelni lehet és kell is a szántóterületet.

„Az eddigi eredmények birtokában elmondhatjuk — hangoztatta a köztársaság elnöke —, hogy a mezőgazdaság 1980-ban teljesen kielégíti az egész lakosság tudó-

mányosan megalapozott fogyasztási szükségleteit, és nagyobb terménymennyiséget biztosít exportra. A mezőgazdaság váljon erős bázissá, amely magasabb fokon hasznosítandó termékekkel látja el az ipart.⁴

Mind az ipar, mind a mezőgazdaság fejlesztése és általában a népjólét növekedése kihat az ország valamennyi területének arányos fejlődésére, a hajdan elmaradott vidékek fölzárkózására. Ismeretes: az eddigi célkitűzések szerint 1980-ig valamennyi megye el kell hogy érje a 10 milliárdos ipari termelést. Hanem a megyék közt nagy a különbség, egyeseknek alig 200 000 lakosa van, másoknak viszont négyszer annyi, eszerint tehát a kicsiny és a nagy megyék közé nem lehet egyenlőségi jelet tenni, a 10 milliárdos termelés nem fedi pontosan az egyes övezetek fejlettségi szintjét. Ezért szükségessé vált „megszabni az egy lakosra számított globális termelés célkitűzését. Ez biztosítani fogja a termelőerők helyesebb megoszlását és az összes övezetek gazdasági színvonalának és civilizációs szintjének állandó emelését. [...] A következő ötéves tervre abból indulunk ki, hogy egy lakosra számítva minimálisan 70 000 lej értékű termelést érjünk el.⁴ Egyes megyék, körzetek azonban már ezt a célkitűzést is jóval meghaladták, például Brassó megye, mások viszont alatta vannak, éppen ezért bizonyos túliparosodott városokba, körzetekbe nem telepítenek újabb ipari egységeket, hanem a nagyüzemek bizonyos aleggégeit vidékre, falvakba és kisvárosokba helyezik ki, hogy ily módon is hozzájáruljanak a táj fellendítéséhez.

Köztudott, hogy a jelenlegi ötéves terv különös hangsúlyt helyez a tudományos-műszaki forradalom vívmányainak alkalmazására. Elmondhatjuk, hogy a jövőben még inkább erre törekszünk, minthogy megvan hozzá minden alapunk. Hatalmas létesítmények — korszerű üzemek, fejlett technológiai berendezések, kutatóintézetek — állnak rendelkezésünkre, s a dolgozók legkülönbözőbb csoportjai, rétegei magasfokú képzettségre tettek szert, gazdag tapasztalatot halmoztak fel az elmúlt években az alaptudományok terén éppen úgy, mint a gyakorlati célzatú kutatás eredményeinek alkalmazásában. Ezt a gazdag tudást és anyagi bázist szándékozik fokozott mértékben érvényesíteni a plenumon kidolgozott kutatási program, amelynek szakaszállomásai a következő esztendőök: 1985, 1990, 2000. Ez a program széles körű tevékenység kifejtését biztosítja, ugyanakkor azonban jelentős erőfeszítéseket vár a tudománytól, amely a gazdasági-műszaki haladás előőrse, az újszerű gondolkodás, kérdésselvetés szálláscsinálója kell hogy legyen.

„A társadalomtudományi, a gazdaságtudományi kutatás a termelőerők és a társadalmi viszonyok területén bekövetkező változások és átalakulások, az új tudományos felfedezések ismeretében igyekeznek megfogalmazni és előrelátni a társadalmi fejlődés új irányait. A tudomány csakis így lehet anyagi erő, a társadalom tudatos átalakításának jelentős tényezője.“

Más vonatkozásban pedig pártunk főtítkára a tudományos kutatás sajátos gondjaira világított rá:

„A dialektikus és történelmi materialista forradalmi koncepció birtokában tudnunk kell, hogy még egyetlen területen sem mondották ki az utolsó szót — csak az adott pillanatig felismert dolgok léteznek. Az emberiség azonban minden területen a megismerés újabb és újabb sikereit nyugtazza, újabb és újabb felfedezéseket ér el. Mondjunk le egyes tudományos kutatóknak arról a mentalitásáról, hogy »világviszonylatban sem értek el többet«. [...] Forradalmi világ-, természet- és társadalomszemléletünkéből kiindulva alapozzuk egész munkánkat új, merész, forradalmi tudományos gondolkodásra.“

Amikor jövőnkéről szólnak, nyilván a társadalomvezetés további tökéletesítésének, a szocialista demokrácia fejlesztésének kérdése döntő fontosságú napirendi pont. A demokratikus népképviseleti szervek, a különböző testületek rendszere, hálózata az elmúlt években sokat fejlődött, tagsága gazdag tapasztalatra tett szert a különböző tevékenységi ágazatok vezetésében, az egész társadalom irányításában. A jövőben ebben a vonatkozásban is följebb kell lépni. A dolgozók különféle tanácsai, vezetői testületei — jogukkal élve s megbízatásuknak megfelelően — döntő szerepet vállaljanak termelőegységük, intézményük, szövetkezetük vezetéséből, gazdasági tevékenységüket kapcsolják össze a politikaival, vállalati és intézményi szerepüket az állami szervek tevékenységével; épüljenek be szervesen a szocialista állam szerkezetébe, felépítésébe.

Emlékeztessünk arra, amit ebben a vonatkozásban az államfő hangoztatott: „Értsük meg, az állam megszűnéséről szóló tétel nem azt jelenti, hogy adott pillanatban megszüntetjük az államot, hanem azt, hogy megteremtjük a szükséges kereteket, hogy a néptömegek részt vegyenek a társadalmi életben, vállalják a társadalomvezetés felelősségét. Kollektív szerveink működését tehát szocialista társadalmunk általános fejlettségi szintjére kell emelni. [...] Már amikor először esett szó a sokoldalúan fejlett szocialista társadalomról, felhívtam a figyelmet arra, hogy

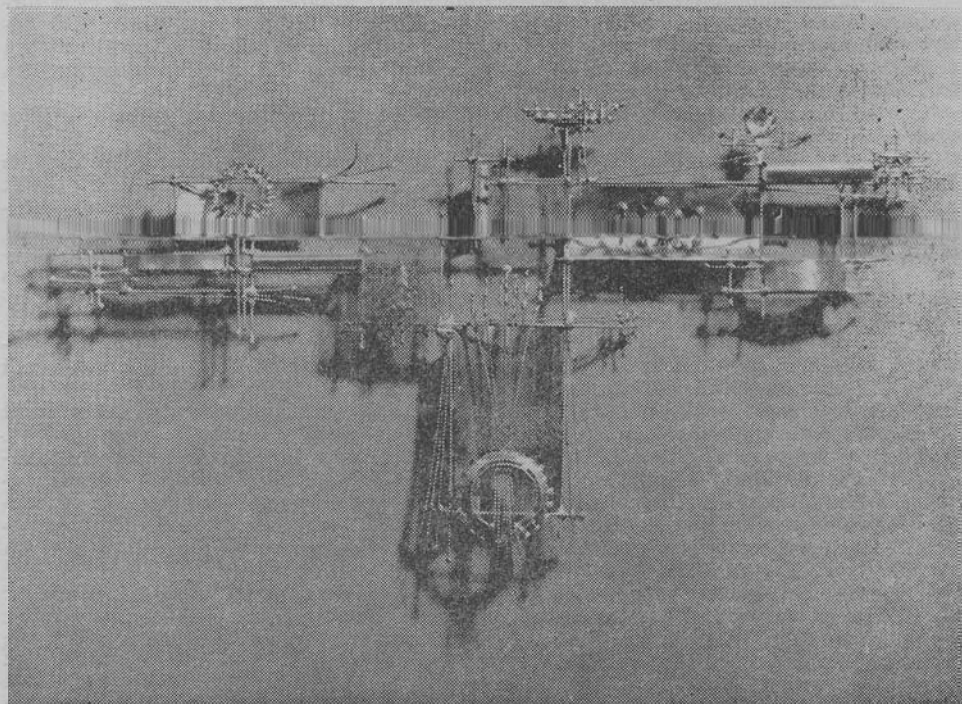
fejlesztünk kell nemcsak az egyébként igen fontos anyagi alapot, hanem a társadalom összes többi összetevőjét, közöttük a nevelőmunkát, a kultúrát, a szocialista tudatot, a demokráciát, a tömegeknek a társadalomvezetésben való részvételét is. A sokoldalúan fejlett szocialista társadalmat és a kommunizmus felé haladást el sem lehet képzelni az államszerkezet folyamatos átalakítása, a tömegeknek a társadalomvezetésben való egyre nagyobb fokú részvétele nélkül.

A Központi Bizottság július 4—5-i plenumának határozata értelmében november 19—24-e között ül össze pártunk XII. kongresszusa. A pártunk hagyományainak és alapszabályának megfelelően előzetesen közzétett irányelvek, a másik két nagy fontosságú dokumentummal, a kutatási, valamint az energetikai programmal együtt széles körű, országos jellegű megvitatásra kerülnek. A kongresszus előkészítése, a különböző szinteken tartandó közgyűlések, illetve konferenciák — amint ez már évtizedek óta történik — hozzájárulnak majd az állampolgári öntudat magasabb fokra emeléséhez, terveink, elképzeléseink, egész jövőnk jobb megismeréséhez, ten-nivalóink tudatosításához, a materialista világnézet megerősödéséhez, a szocialista erkölcs és méltányosság fokozott érvényesítéséhez; szorosabbra fűződik a párt és a tömegek kapcsolata, s mindez bizonyosan újabb és újabb munkasikerekben, jelentős teljesítményekben jut majd kifejezésre, sikerekben gazdag esztendővé avatja szabad korszakunk 35., jubiláris évét, és tartós alapot teremt mindahhoz, amit a jövőre vonatkozóan pártunk XII. kongresszusa előír majd.

„Biztosítsuk az összes tervfeladatok töretlen megvalósítását, a XII. pártkongresszusnak, annak a kongresszusnak az előkészítését, amely különleges esemény lesz népünk életében, a romániai sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtéséről szóló program teljesítésében.

Most, nagy nemzeti ünnepünk 35. évfordulójának előestéjén elmondhatjuk, hogy Románia korszerű, erős iparral és fejlődő mezőgazdasággal, fejlett tudománnyal, oktatással és szocialista kultúrával rendelkező ipari agrárország lett, s egyre magasabb életszínvonalat biztosít az egész nép számára.“

KORUNK

Balogh Péter: Szimbólum